

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

An promissio vera requiratur ad votum, vel sufficiat simulata. punct. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

An propositum exequendi rem honestam in cultum Dei sufficiat ad votum.

S V M M A R I V M.

1. *Suadet ut sufficit propositum.*
2. *Contrarium statuitur.*
3. *Satisfit contrarius.*

Diximus votum esse *promissionem*; sed an id necessarium sit, vel solum propositum sufficiat, non satis apud Doctores constat. Videtur namque ad votum sufficere propositum, exequendi rem honestam in cultum Dei. Quia hoc propositum obligationem inducit. Quod probat Textus in *c. qui bona 17. q. 1.* Vbi inquit Gregor. mag. Qui bona agunt si meliora agere deliberent, & post deliberata non faciunt, licet in prioribus bonis perseuerent, in conspectu tamen Dei ceciderunt ex deliberatione. Sed cadere in conspectu Dei, est culpam coram illo committere saltem leuementi iuxta illud *proverbiorum 24. n. 16.* Septies in die cadit iustus, & illud qui stat videat ne cadat, ergo propositum obligationem inducit. Idem probatur ex *c. consulto de Regularibus*. Vbi consultus Innocentius tertius. An suscipiens habitum regularem teneatur in religione perseuerare, vel possit ad seculum reuerti. Respondet, sic esse distinguendum, vel is, qui conuertitur propositum absolute vitam mutat, vt sic in habitu regulari omnipotenti Deo de cetero famuletur, vel conditionaliter experiri obseruantiam regularem, vt ita demum si intra annum ei placuerit, proficatur ordinis disciplinam, aut forte si non placuerit, moribus emendatis ad statum reuertatur primum, in primo casu debet, vt regulariter viuat, ad laxiorem saltem regulam pertinere. Ergo ex proposito absolute oritur obligatio; idem probatur ex *c. statutus eodem tit. de regularibus*, vbi inquit Greg. IX. Nouitios posse liberè ad priorem statum intra annum redire, nisi euidenter appareat, quod tales absolute uoluerint vitam mutare, & in religione perpetuo Domino seruire. Ergo ex sola voluntate nascitur obligatio. Deinde probatur ex illo *Luc. 9.* Nemo mittens manum ad aratrum, & respiciens retro aptus est regno Dei. Si igitur non est aptus regno Dei qui manum, hoc est, voluntatem ad bonum applicuit, & postea retrocedit, manifestum est, voluntatem, & propositum alicuius boni obligationem inducere. Et ratio esse potest, quia eo ipso quò in gratiam Dei, bonum faciendum, proposuisti, obligaris illud exequi, ne inconstanter, infidelitatis, & mendacii arguaris. Adde non satis consistat, quid promissio superaddat obligandi, & respiciens retro aptus est in quo à proposito distinguatur. Ergo vel propositum inducit obligationem, vel nullam inducit promissio. Fauet huic parti ea definitio voti quæ refert D. Thomas 2. 2. q. 88. art. 1. Quæque ab antiquis Doctoribus erat approbata nempe, votum est conceptio boni propositi, ex animi deliberatione firmata, qua quis ad aliquid faciendum, vel non faciendum, se obligat. Ergo ex solo bono proposito deliberatione firmato, absque promissionis fundamento votum resultat, & obligatio. Sic sentiunt communiter Canonistæ cum Gloss. in *c. litterarum de voto*, verbo *proponens & c. consulti*, & *c. statutus, de Regul.* fauet Palud. 4. dist. 38. q. 1. art. 1. num. 1. D. Anton. 2. p. tit. 1. c. 2. in intro. & alij plures relati à Gut. lib. 2. canonice. q. c. 22. n. 32.

2. Ceterum omnino dicendum est, solum propositum quantum ad absolutum, & efficax non sufficit ad votum. Quia non inducit obligationem quæ ad votum necessarium requiritur. Hæc enim obligatio nasci debebat ex aliqua lege extrinseca imponente obligationem omnibus illis, qui de bono a liquo faciendo, bonum propositum conceperint, vel ex propria voluntate proponenti, vel ex natura ipsius propositi. At ex nullo capite hæc obligatio nascitur. Non quidem ex lege, nulla enim talis ostendi potest. Non ex propria proponenti voluntate, cum hæc solum sit faciendi, quod proponunt, non tamen se obligandi. Neque item ex natura ipsius propositi. Alias si proponeres firmiter seruire diuina præcepta, duplici peccato peccares, quodlibet uiolando, primo aduersus præceptum uiolandi, secundo aduersus obligationem propositum inducendam. Item si aliquod consilium Evangelicum seruire proponeres, v. g. Dare elemosinam pauperi petenti, (esto non grauiter indigeret) vel audire missam singulis diebus, & hæc emitteres, peccares, & non vt eum; sed grauiter, quia illa materia grauis est, & sufficiens ad peccatum mortale, vt constat, si factò voto omittetur. Ergo si propositum hanc similitudinem obligationem inducit, illius transgressio mortalis erit. Quæ omnia sunt absurda, efficitur ergo propositum ex se nullam inducere obligationem, & consequenter ad votum non sufficere. Et ita tenent post alios antiquiores Siluest. verbo *votum* 1. q. 2. Nau. c. 12. n. 26. Gut. lib. 2. canonice. q. c. 22. n. 32. Azor. 1. p. in l. i. moral. l. 11. c. 12. q. 5. Cou. de p. c. t. 1. p. § 3. n. 11. Valent. 2. 2. dist. 6. q. 6. punct. 1. in solutione ad secundum Säch. l. 4. de voto c. 2. n. 20. Suar. tom. 2. de Relig. l. 1. de voto c. 2. n. 3. Lessius l. 1. cap. 40. dist. 4. n. 21. Bonac. 2. dist. 4. q. 1. de voto punct. 1. in principio. Et videtur manifestè conuinci ex *c. litterarum*. Vbi de quodam morbo labo-

rans dicitur, si ultra propositum mutandæ vitæ, non est progressus in voto, non tenet.

3. Neque obstant in contrarium adducta. Negamus enim propositum aliquò per se obligationem inducere, & ad textum in *c. qui bona facilius est solutio*. Qui enim bonum propositum non exequitur, cadit à deliberatione, non casu continet culpam, sed casu relinquente perfectionis viâ. Ad textum in *c. consulti*, & in *c. statutus & similia*. Dicendum est, ubi propositum pro voto sumi. Quia sumitur propositum cum intentione se obligandi. Antiquitas enim ex eo solum, quo quis habitum Religiosis nouitiorum susciperet, protestans velle à solute vitam mutare, censetur votum facere perseuerandi in Religione, & cum de hoc voto per illam protestationem publicè constaret, cogebatur ad illius obseruantiam, nec permissum recedere abique legitima causa. Vel saltem absque transitu ad religionem laxiorem: postea tamen (vt bene aduertit Lessius illo *c. 40. dist. 4. n. 21.*) Statutum fuit vt nouitius liberè relinquere ad seculum redire, nisi de voto expresso perseuerandi in religione constaret. *c. litterarum de voto & c. qui post votum eodem tit. in 6. Verba illa Christi Luc. 9. nihil aduersus nostram sententiam concludunt Germanus enim sentus illorum est, qui Christum sequi decernit in officio prædicationis, si ad alia secularia animam applicat, tali officio (quod regnum Dei vocatur, apertus non erit, sicuti non est aptus ad arandum, qui iniecta ad struam manu, retrò oculos vertit. Ex qua expositione non inferitur, aliquam ex proposito obligationem nasci, cuius omisso culpam inducat. Sic explicat Maldonat. super hunc locum. Vide Suarez latissime supradicta verba expendentem lib. 1. de voto cap. 2. a. n. 18. vsque in finem.*

Ad Argumentum ex ratione petitur. Respondeo integro ex desertione boni propositi de re non obligatoria, laquei conscientiam, fidelitatem, vel veritatem. Nam constantia, proxi est ritus obligationem inducens, solum inclinatur ad perseuerandum in bono obligatorio; in bono autem non obligatorio inclinatur ad perseuerandum, sed non ad eam causam legitimam retrocedendi. Ac illa stante cessat inconstantia, quia prædictum est, mutare consilium. Quod si absque illa legitima causa recessus fiat, culpam continet. Quia negari non potest, inordinatum esse, à via inchoata perfectionis deflectere absque illa causa. Quia saltem est actus otiosus. Non tam in hac inordinatio culpam venientem excedit, vt bene docuit Lessius lib. 3. de iustitia cap. 3. dist. 6. in fine. Suar. tom. 2. de Relig. lib. 1. de voto c. 2. n. 7. Neque enim desistere à bono proposito, aduersatur fidelitati, aut veritati. Hæc namque virtutes solum obligant ad exequendum ea, quæ firmiter exequenda proposita sunt, nihil autem firmiter, & inuariabiliter proponitur exequendum, nisi quod promissione voto, vel iuramento firmatur, vt constat ex dictis. Ergo promissione, voto, vel iuramento seclusis, virtus fidelitatis, aut veritatis non obligat. Et ratio à priori est. Nam proponens aliquid faciendum absque illa promissione nemini obstringitur. Non ergo fidelitatem laxare potest, deinde non asserit rem illam absolute, & inuariabiliter esse facturum, sed esse facturum spectato, animo, quem de præsentibus habet. Quod verum est, quantum postea mutato animo ab illa faciendâ desinit. Ergo veritatem non lædit. Ad confirmationem de distinctione propositi à promissione latissime respondet Valent. 2. 2. dist. 6. q. 6. punct. 1. q. 1. Ergo verò in eo distinguuntur exitum, vt propositum, solum intentionem faciendi opus, continetur: promissio verò superaddit illi intentioni voluntatem alteri se obligandi. Nam (vt ibidem dicemus), absque hac voluntate promissio non subsistit. Ad secundam confirmationem adest æquiuocatio in illa antiqua definitione voti. Animi in quâ deliberatione firmatur boni propositi conceptio tanquam ex conditione, sine qua non. Quia absque deliberatione se libertate firmari non potest, sed non tanquam ex causa formali. Quia deliberatio non est formalis causa ob quam propositum firmatur, sed voluntas se alteri obligandi superaddita propositum. Hæc est, quæ si mutata constituitur, proinde cum dicitur votum esse propositum deliberate firmatum, addendum est; firmatum voluntate se obligandi, seu firmatum promissione.

P V N C T V M III.

An promissio vera requiratur ad votum, vel sufficiat simulata.

S V M M A R I V M.

1. *Qualiter simulatio contingit.*
2. *Si promissio est absque animo, & intentione trabendi obligationem, non constituit votum.*
3. *Si est, absque animo exequendi rem promissam, aliqui tenent votum non constitutur.*
4. *Contrarium est probabilis.*
5. *Fuit satis rationibus num. 3. adductis.*
6. *Explicatur quale peccatum sit violare aliquam simulationem ex supradictis.*

1. Constat

1. Constat ex precedenti puncto promissionem ad votum requirereque sufficere propositum. Quia inquirendum; qualis debeat hanc promissio esse: an vera, an simulata sufficiat? Simulatio contingere potest tripliciter. Primo si promittas verbo tenus & non animo; Secundo si promittas animo promittenti sed non animo te obligandi executioni. Tercio; si promittas animo te obligandi, sed non animo exequendi rem promissam, videndum ergo est, an posita aliqua harum simulatione obligatio voti impediatur.

2. Et primo verius est posita prima, & secunda simulatione voti obligationem impediri. Quia ea simulatione posita solum quoad apparentiam est promissio, Ergo solum, quoad apparentiam est votum. Antecedens manifestum est, cum solum verbobenens promissionem facis, & animo longè à promissione es. Sed idem est, cum animum expressam habes, non te obligandi. Nam eo ipso habes animum non promittendi, si quidem promissio absque obligatione subsistere non potest. Deinde omnis obligatio voti ex intentione votantis procedit. Quia est lex privata, quam quisque sibi imponit. Ergo si vouens nullam sibi imponere obligationem intendit, votum nullam inducit obligationem, & ita tenet in praesenti. Nauar. c. 12. n. 27. Agor. 1. p. instit. moral. lib. 1. c. 12. alius 13. q. 9. Sanch. lib. 4. de voto c. 1. n. 23. Lessus lib. 2. c. 40. dub. 1. n. 6. Valent. 2. 2. disp. 6. q. 6. punct. 1. post medium. vel. Respondeo concedendo. Bonacin. 1. 2. disp. 4. q. 2. de voto punct. 1. à n. 12. Suar. tom. 2. de Relig. lib. 1. de voto c. 3. à n. 3. praecipue 7. & 10.

Procedit superior doctrina, siue conficius sis naturae voti, siue non recte docuerat Suar. Lessus, Bonac. & Sanch. supra. Nam si conficius sis naturae voti, eo ipso cognoscis, te promittere non posse, quin obligatio subsequatur. Si igitur exprès, & absolute obligationem excludis, manifestè conuinceris, nolle promittere, sed promissionem simulare. Quando verò ignoras fuisse, ex promissione obligationem nasci, tunc clarè sonat, te obligari non esse, si expressam habuisti voluntatem, non te obligandi. Quia haec lex non te extendit ultra tuam intentionem. Dixisti expressam habuisti voluntatem non te obligandi. Nam si eam non habuisti, obligatus manebis. Quia celandus es, promittere voluisti, intentione promissioni accommodata, & qualem habent rectè promittentes. Sic Suar. d. l. 1. de voto c. 3. n. 9.

Verum si de reuera simulatione loquamur; quae consistit in defectu intentionis exequendi rem promissam. Valent. 2. 2. disp. 6. q. 6. punct. 1. à ver. Si autem dicatur, affirmat hanc simulationem voto obstat. Mouetur primò, auctoritate D. Thom. q. 88. art. 1. Dicentis ad votum iura esse requisita, deliberationem voluntatis, propositum, & promissionem. Propositum inquam non tantum te obligandi, sed etiam exequendi rem promissam. Qui enim homini, vel Deo promittit, priùs deliberat de conuenientia promissionis & deliberatione, & consultatione facta, firmiter statuit facturum, non vt queat, sed sub obligatione. Ergo votum supponit propositum faciendi, imò ex illo sequitur, inquit D. Thom. loco allegato. Secundo illud est de essentia voti, quod est de essentia promissionis. Sed de essentia promissionis non solum est obligatio, faciendi rem promissam, sed etiam propositum illam faciendi. Non enim promittere potes, quin significes, te animum habere rem promissam faciendi. Ergo in promissione hic animus includitur, & consequenter in voto. Tercio si promittentes absque animo implendi promissam, & tuam dispositionem promissam manifestas procul dubio non tam promissor, quam illis fore confensus fores, neque promissarius tali promissione contentus esset, nisi sultissimus esset. Ergo de ratione vera promissionis est animus, rem promissam faciendi. Quarto vix contingere potest quod animum habes te obligandi in promissione, si cares animo exequendi promissam; ad quidem enim subis obligationem, nam exequi non intendis.

4. Nihilominus probabilis est, veram promissionem & votum esse posse absque animo exequendi rem promissam; Sic pluribus relatis Thom. Sanch. lib. 1. de sponsalibus disp. 9. & lib. 4. de voto c. 1. n. 23. Azor. dicens esse certum 1. p. l. 1. c. 12. q. 9. Gutier. canon. q. 1. 2. c. 22. n. 30. Suar. tom. 2. de Relig. l. 1. de voto c. 4. n. 3. Vbi affirmat, se nullum alium auctorem inuenisse, qui Valentis sententiam in terminis patrocinaretur. Less. 1. 2. c. 40. dub. 1. n. 7. Bonac. 1. 2. disp. 4. q. 2. de voto punct. 2. n. 14. & alij apud ipsos. Ratio ea est, quia executio operis promissae, & obligatio ad illud sunt distincta, vt per se patet. Ergo potest adesse animus, exequendi promissam. Et potest esse promissio absque animo promissam exequendi. Nam promissio, in animo suscipiendi obligationem, consistit. Et confirmo praecipere sub dicto potes aliquod opus quin voluntatem habes, vt illud exequatur, vt manifestè constat in praecipio Abrahamae imposito, de sacrificando filio suo, in quo Deus voluntatem habuit, obligandi Abrahamam ad sacrificium; non tamen habuit voluntatem, vt sacrificium executioni mandaretur. Ergo similiter poteris obligationem tibi imponere ex voto, ad aliquid faciendum; quin voluntatem habes, exequendi illud. Confirmo secundo exemplo illorum, qui sacros ordines suscipiunt perseverando in concubina, qui certe voto castitatis tenentur, tamen car-

Ferd. de Castro Sum. Mor. Par. 111

uerint animo illam seruandi. Confirmo tercio; exemplo emptionis & venditionis, qui contractus validi esse possunt absque animo traditionis. Quia illi contractus non in traditione, sed in obligatione ad traditionem consistunt. Cum ergo votum, non in executione rei promissae, sed in obligatione illam exequendi consistat, potest absque dubio esse, quin adsit animus executionis, modo adsit animus obligationis.

5. Neque rationes contrariae vigent. Ad primam concedo, pro voto licitè faciendi, propositum faciendi rem promissam requiri. At pro voti essentia & valore sufficit propositum faciendi votum, & inducendi super se obligationem. Ad secundam nego de ratione promissionis esse propositum rem promissam faciendi & ad probationem respondeo. Verum esse, promittentem, ipsa promissione significat, se habere animum exequendi promissam; sed non directè, & per se, sed indirectè & consequenter; quatenus habens animum verè promittendi, (qui animus est de essentia promissionis) consequenter debet habere animum fideliter promittendi, seu exequendi promissam. Ergo hic animus solum indirectè, vt consequenter in promissione clauditur sed non essentialiter. Ergo illius defectus obstat non potest promissioni obligati, sicut non obstat Iuramenti promissorij obligationi; quod illud praeteritis absque animo implendi. Ad tertiam concedo; illusorem potius quam verum promissorem te fore praesumendum, si eam voluntatem, non implendi promissam, promissario manifestas. Quia iusto titulo praesumeret, te non habere voluntatem promittendi. At si clarè cognosceret, te voluntatem promittendi habere, non te illusorem, sed verum promissorem indiceret; optimeque posset eam promissionem acceptare. Quia ex illa sic acceptata ius acquirit, vt sibi promissum impleatur; potestque te compellere, promissis stare; esto voluntatem non habueris, promissum exequendi. Ad quartam concedo: Frequenter & in plurimum deficiente animo exequendi promissam, deficere animum, imponendi sibi obligationem. Quia animus exequendi obligationem, & animus te obligandi, solent esse coniuncti, sed aliquando contrarium contingit, vt experientia demonstrat, & ratio concludit, id fieri posse.

Sed inquires quale peccatum sit vouere aliquo simulato modo ex supradictis? Respondeo; in professione religionis, & ordinis sacri susceptione clarum est, si peccatum mortali-ter, quocumque ex supradictis modis simulationem committas. Nam est obligatus non sis statum religionis assumere, ordine sacro insigniri. At eo ipso, quo hanc liberè assumis, obligaris assumere eo animo, & voluntate, quam Ecclesia & religio praescribit. Alias Ecclesiae, & Religionis grauem iniuriam inferis, vt potest quae te reputant deceptas. Sic Reginald. lib. 38. Praxis n. 261. Bonac. tom. 2. disp. 4. quest. 2. de voto punct. 1. num. 19. Suar. tom. 2. l. 5. de voto cap. 1. num. 6. Sanch. lib. 4. de voto c. 1. n. 38.

Extra hos verò casus solum credo, esse peccatum veniale vouere verbis absque animo vouendi seu te obligandi. Et quidem esse aliquod peccatum constat. Quia negari non potest, esse eundem inordinatum, verba menti non conuenire. Quod autem non excedat venialem culpam, inde probatur. Quia illa simulatio proximo non praedudicatur, vt suppono, nec Deo grauem irreuerentiam irrogat; eo quòd comparatione illius nulla esse potest fictio, & deceptio; cum ipse satis perfecte cognoscat nullum ibi adesse votum; esto exterius quoad homines appareat. Ergo non apparet, vnde malitia grauis oriatur. Sic docet Regina. & Bonac. supra & Suar. l. 5. de voto c. 1. n. 4. 5. & 6. & Sanch. d. c. 1. n. 38. Excipe nisi re promissa per votum turpis sit, de quo punct. 3. §. 4.

Si verò fictio contingat in proposito, exequendi promissam, dicendum est, esse mortale peccatum, vel veniale, prout materia voti grauis, vel leuis sit. Si enim votum non implere veniale tantum peccatum sit. Quia est votum de materia leui, propositum non implendi, eandem malitiam habebit. Quia est solum voluntas de peccato veniali committendo. Sic Suar. d. l. 5. c. 1. n. 7. Regina. & Bonac. supra. Sanch. alijs relatis l. 4. de voto c. 1. n. 37.

PUNCTVM IV.

Quae deliberatio seu libertas ad votum necessaria sit?

SVMMARIVM.

- 1 Propositum dubitandi ratio.
- 2 Libertas sufficiens ad peccatum mortale necessaria est ad votum.
- 3 Est satis ratio dubitandi.
- 4 Ad votum sufficit deliberatio virtualis.
- 5 Vouere absque plena deliberatione aliquando est culpa mortalis, aliquando venialis, aliquando nulla.